

**Çameli Sempozyumu
Bildiriler Kitabı**

ISBN: 978-605-2055-81-6
Denizli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları
Yayın No: 208

İmtiyaz Sahibi
*Denizli Büyükşehir Belediyesi Adına
Büyükşehir Belediye Başkanı
Osman Zolan*

Genel Koordinatörler
*Serhat Akbulut
Hüdaverdi Otaklı*

Baskı ve cilt
*KD Karton Dijital Matbaacılık
Kazım Karabekir Cd. Koyunlu Han Nu: 95/36 Ankara
Tel: 0 (312) 341 52 39
Sertifika Nu: 44423*

Birinci Baskı
Haziran 2023

Denizli ©

I. ÇAMELİ SEMPOZYUMU

Danışma Kurulu

Denizli Valisi Ali Fuat Atik
Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan
Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kutluhan
Çameli Kaymakamı Kübra Eroğlu
Çameli Belediye Başkanı Cengiz Arslan

Düzenleme Kurulu

Cengiz Arslan – Çameli Belediye Başkanı
Prof. Dr. Celal Şimşek – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Gamze Gököz Doğu – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Halim Ceylan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Muzaffer Adak – Pamukkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Özgü Hafızoğlu – Pamukkale Üniversitesi
Öğr. Gör. Recep Çakır – Pamukkale Üniversitesi

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Aydın Yapar – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Bahadır Duman – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Celal Şimşek – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Çiğdem Sabbağ – Adıyaman Üniversitesi
Prof. Dr. Ercan Haytoğlu – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ertan Özen – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Eyüp Başkale – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Gamze Gököz Doğu – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Gürkan Semiz – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hacer Simay Karaalp Orhan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Halil Kumsar – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Halim Ceylan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan Kara – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin Ceylan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Türkçüer – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Kadir Özkaya – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Koray Özcan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Çiçek – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Ali Ünal – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Meder – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Özkul – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Metin Ak – Pamukkale Üniversitesi

Prof. Dr. Murat Özban – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Beyazıt – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Duran – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Muzaffer Adak – Pamukkale
Üniversitesi Prof. Dr. Oğuz Karadeniz – Pamukkale
Üniversitesi Prof. Dr. Oğuz Özbek – Pamukkale
Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Nuri Ağdağ – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Özgür Başkan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Özlem Sertkaya Doğan – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan Gökçe – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Raşit Urhan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Sebahattin Nas – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar Gökhan Şenol – Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Türkan Erdoğan – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Velittin Kalınkara – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Yahya Tülek – Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Zafer Durdu – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Gökğöz – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Barış Semiz – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Engin Demiray – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Işık – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Gizem Karakan Günaydın – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Gül Aktaş – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Habibe Kahvecioğlu Sarı – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Metin Armağan – Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuzhan Uzun – Çankırı Karatekin Üniversitesi
Doç. Dr. Onur Ülker – Eskişehir Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan Donat – Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Sibel Çukurluoğlu – Pamukkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Aykut Önder Sarıçiftçi – Pamukkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Levent Taş – Pamukkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Ü. Özgü Hafızoğlu – Pamukkale Üniversitesi
Öğr. Gör. Recep Çakır – Pamukkale Üniversitesi
Öğr. Gör. Senem Tüfekçi – Pamukkale Üniversitesi

Sekretarya

Öğr. Gör. Recep Çakır – Pamukkale Üniversitesi
Ahmet Sadıç – Çameli Belediyesi
Serpil Uğur – Çameli Belediyesi

İçindekiler

ÇAMELİ'YE DEĞER KATANLAR.....	
<i>Cengiz Arslan</i>	
ARKEOLOJİK YÖNDEN ÇAMELİ COĞRAFYASI.....	
<i>Celal Şimşek</i>	
RESMİ KAYITLARA GÖRE ÇAMELİ YÖRESİ TARİHİ.....	
<i>Şevket Can</i>	
XV. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE KARAMAN/ÇAMELİ İLE ÇEVRESİNİN SİYASİ, İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUMU.....	1
<i>Behset Karaca</i>	
ÇAMELİ: TARİHİ, SOSYO-EKONOMİSİ VE AİLE YAPISI.....	1
<i>Neşide Yıldırım</i>	
TEKE YÖRESİ, YÖRÜK/TÜRKMEN MÜZİĞİ VE ÇAMELİ YÖRESİNE AİT MASIT KIRIĞI İLE İLGİLİ BİR ALAN ÇALIŞMASI.....	1
<i>Sabri Kuşkonmaz</i>	
ÇAMELİ İLÇESİ MEZAR TAŞLARI HAKKINDA ÖN DEĞERLENDİRME	1
<i>Mustafa Beyazıt, Meryem Canseven</i>	
GELENEKSEL TÜRK MİMARİSİNİN ÖRNEKLERİ: ÇAMELİ EVLERİ	1
<i>Kadir Özkaya, Taner Dizel</i>	
DENİZLİ ÇAMELİ YÖRESİNDE BULUNAN TARİHİ CAMİLER VE SÜSLEMELERİ	2
<i>Taner Dizel, Kadir Özkaya</i>	
ÇAMELİ YÖRESİ SU DEĞİRMENLERİ	2
<i>Şaban Kök</i>	
KÜLTÜREL KALINTILAR.....	2
<i>Özcan Özçelik</i>	
HAYRİ DEV	2
<i>Özcan Özçelik</i>	
HAYATİ İNANÇ	2
<i>Emrah Şimşek</i>	
ÇAMELİ İLÇESİ ESKİ MEZARLIKLARI VE TAŞLARI.....	2
<i>Zeki Akakça</i>	
ÇAMELİ YEMEK KÜLTÜRÜ	2
<i>Nurten Çekal, Esradeniz Doğan, Nusret Ercan Şenlikçi</i>	
ÇAMELİ'NİN COĞRAFİ İŞARETE ADAY GASTRONOMİK ÜRÜNLERİ	3
<i>Nurten Çekal, Esradeniz Doğan, Hatice Aktürk</i>	
KOOPERATİFLERİN KAYNAK BULMA SORUNU VE BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ.....	3
<i>Mehmet Varol, M. Ensar Yeşilyurt</i>	

KÖYE DÖNÜŞ VE ORGANİK TARIM	32
<i>Mehmet Can</i>	
ÇAMELİ FASULYESİ	32
<i>Evren Atmaca, Ramazan Akın</i>	
ÇAMELİ'DE CEVİZCİLİK	33
<i>Ayşe Gün</i>	
DENİZLİ İLİ ÇAMELİ İLÇESİNDE SERACILIK	34
<i>Güler Çimen, Şakir Çınar, Saffet Üge, Ali Yılmaz</i>	
ÇAMELİ İLÇESİ SÜT SEKTÖRÜ	34
<i>Hakan Bolat</i>	
ÇAMELİ İLÇESİ TURİZM POTANSİYELİ	35
<i>Serkan Bertan</i>	
ÇAMELİ İLÇESİNDE TURİZM	36
<i>Ahmet Sağdıç</i>	
DENİZLİ - ÇAMELİ YÖRESİ AĞIZ ÖZELLİKLERİ	37
<i>Hacer Kuru</i>	
ÇAMELİ'DE YÜKSEK ÖĞRETİM: İLK YILLAR	39
<i>Muzaffer Adak</i>	
KIRSAL ALANDA KADIN SORUNLARI: DENİZLİ-ÇAMELİ İLÇESİ ÖRNEĞİ	40
<i>Gül Aktaş, Eylül Sebzeci</i>	
ÇAMELİ İLÇESİNDE NÜFUSUN GELİŞİMİ VE DAĞILIMI	41
<i>İbrahim Gökburun</i>	
ÇAMELİ KİLİM DOKUMACILIĞININ KÜLTÜREL PERSPEKTİFİ	44
<i>Serkan Güzel, Burçin Karabolat, Gökçe Pınar Şenbakar, Gülce Ekin Köse, Meltem Salacak, Koray Ertuğ, Özhan Turan, Seher Özkaya, Pamukkale Üniversitesi, Çameli Belediyesi, Çameli Meslek Yüksekokulu, Çameli Halk Eğitim Merkezi</i>	
ÇAMELİ GELENEKSEL GİYİM KÜLTÜRÜ	45
<i>Nesrin Kacar</i>	
DENİZLİ ÇAMELİ HALI KİLİM DOKUMACILIĞI VE KÖK BOYACILIK	47
<i>Yurduşen Bacaksız</i>	
ÇAMELİ İLÇESİNE KAYITLI 2018-2021 TARİHLERİNDE TANI ALMIŞ KANSER HASTALARININ SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: KESİTSEL RETROSPEKTİF BİR KOHORT ANALİZİ	48
<i>Gamze Gököz Doğu, Canan Karan</i>	
ÇAMELİ İLÇESİNDE SÜRDÜRÜLEN KANSER TARAMA PROGRAMLARI	48
<i>Nurhan Meydan Acımuş, Erkan Barış</i>	
ULAŞTIRMA SİSTEMLERİNİN EKONOMİK KALKINMAYA ETKİLERİ: ÇAMELİ ÖRNEĞİ	49
<i>Halim Ceylan</i>	
ÇAMELİ İLÇESİ KOLAK KÖYÜ KUSURU GÖLÜ'NÜN OLUŞUM MEKANİZMASININ	

MÜHENDİSLİK JEOLJİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	503
<i>Halil Kumsar</i>	
ÇAMELİ İLÇESİ'NİN JEOLJİK DEĞERLERİ VE JEOTURİZM POTANSİYELİ	511
<i>Arzu Gül, Mehmet Özkul</i>	
ÇAMELİ YÖRESİNİN DEPREMSELLİĞİ	527
<i>Fatma Fiğen Altınoğlu, Gülten Polat</i>	
KİBYRATİS BÖLGESİ (KABALİS BÖLGESİ) ARAŞTIRMALARINA YENİ KATKILAR: ÇAMELİ YENİİMAR MAHALLESİ KURTARMA KAZISI	537
<i>Şeniz Yener, Dilek Bor, Şaban Kök</i>	
BATI TOROSLARDA ENDEMİK VE NADİR BİTKİLER AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR ALAN: KARGIN YAYLASI (ÇAMELİ-DENİZLİ)	561
<i>Gürkan Semiz, Batıkan Günel, Rasim Çetiner</i>	
ÇAMELİ (DENİZLİ) VE ÇEVRESİNİN FLORASINA GENEL BİR BAKIŞ	569
<i>Hasan Yıldırım, Tuđkan Özdöl</i>	
ÇAM REÇİNELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU TEKNOLOJİK UYGULAMALARI	581
<i>Metin Ak</i>	
ÇAMELİ İLÇESİNİN ORNİTOFAUNASI (KUŞ ÇEŞİTLİLİĞİ)	589
<i>Raşit Urhan, Esat Kızılyaka, Mehmet Karaca</i>	
KANLIÇAY DERESİ (ÇAMELİ, DENİZLİ) ALABALIK ÇİFTLİKLERİ İÇİN ÖNEMLİ BİR BESİN KAYNAĞI: GAMMARUS SPP. (GAMMARİDAE LEACH, 1814)	597
<i>Gürçay Kıvanç Akyıldız, Esin Özdemir</i>	
DENİZLİ İLİ ÇAMELİ İLÇESİNDEKİ GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI ÜRETİMİ YAPILAN İŞLETMELERDE KULLANILAN AKARSU KAYNAKLARININ BAZI FİZİKSEL VE KİMYASAL KALİTE ÖZELİKLERİNİN BELİRLENMESİ	603
<i>Cafer Bulut, Abidin Fidan, Mustafa Ergün, Mehmet Pazar, Nurhayat Dalkıran</i>	
HAVA KALİTESİ AÇISINDAN DENİZLİ'NİN KAZ DAĞLARI: ÇAMELİ	611
<i>Cansu Duman, Selahattin Akşit</i>	
ÇAMELİ İLÇESİNDE YAPILAN KADASTRO ÇALIŞMALARI VE İLÇEYE ETKİLERİ	627
<i>Ramazan Yoldaş Satılmış</i>	
ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI ÇAMELİ ÖRNEĞİ	633
<i>Erkan Şenyiğit</i>	
ÇAMELİ ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ TANITIM, FAALİYETLER ve HİZMETLERİ	641
<i>Erol Güner</i>	
ÇAMELİ 'DE GÜREŞ VE ÇAMELİ' NİN GÜREŞÇİLERİ	653
<i>Hakan Tekin, Ayhan Ergen</i>	
ÇAMELİ FOTOĞRAF SUNUMU	659
<i>Velittin Kalınkara</i>	

ÇAMELİ KİLİM DOKUMACILIĞININ KÜLTÜREL PERSPEKTİFİ

Pamukkale Üniversitesi
Çameli Belediyesi
Çameli Meslek Yüksekokulu
Çameli Halk Eğitim Merkezi
Prof. Dr. Serkan GÜZEL
Burçin KARABOLAT
Gökçe Pınar ŞENBAKAR
Gülce Ekin KÖSE
Meltem SALACAK
Koray ERTUĞ
Özhan TURAN
Seher ÖZKAYA

GİRİŞ

Denizli'nin güneyinde, Denizli'ye uzaklığı 107 km, rakımı 750-2313 m arasında, Muğla ve Burdur illeri arasında yer alan Çameli'nin, kuzeyi Acıpayam, güneyi Fethiye, doğusu Gölhisar ve batısı da Köyceğiz ilçeleri ile çevrilidir. Yaklaşık olarak 73.800 hektar olan ilçenin yüzölçümü, genellikle dağlık ve biraz dalgalı ormanları ve az da olsa yayla karakterli bir araziye sahiptir. İlçe Acıpayam ile birlikte Karyalılar, Roma ve Bizans İmparatorlukları yanı sıra Türkler'in Denizli, Muğla ve kıyı kesimlere yerleşmesinde jeostratejik bir konuma sahiptir.¹

Çameli, ağaç ve taş işlemeciliği ile bilinir. Övendere, düven, kaşık, yaba, dirgen, su bardağı, çeyiz sandığı, tekne, kasnak, sepet, küfe, nalın, sofr altlığı gibi ağaç işleri yapılmaktadır. İlçenin bazı köylerinde el değirmeni, mezar taşı ve çeşme taşı gibi taş işçiliği; hemen hemen bütün köylerinde demir işlemeciliği yapılmaktadır. Bunlar bakır işlemeciliği, çapa, keser, balta, bıçak, tırpan, ibrik, sini, leğen, soba tamiri, pulluk, orak vb. gibi eşyalardır. İlçenin merkezinde ve köylerde yöresel el sanatları yapılmaktadır. Geleneksel giysilerden başlıcaları, çakşır, yün ceket, yün çorap, yelek, kazak, peştamal, çarık, lastik ayakkabı, kasket, örme takke, fistan, entari, dizlik, bez, eşarp, heril, bürüncük, gırapdır. Ayrıca bazı köylerinde hali, kilim, namazlık, heybe, çuval, keçe, elbise gibi dokumacılık faaliyetleri hayatiyetini sürdürmektedir. Üstelik hemen hemen bütün köylerde örgü ve nakış işlemeciliği de yapılmaktadır. Bunların başlıcaları, kazak, yün çorap, patik, eldiven, kuşak, kalpak, başlık, atkı, dizlik, şal, cepken, bindallıdır.²

Pamukkale Üniversitesi yönetimince 2019 yılında Çameli'ye yapılan gezi esnasında Sosyolojik açıdan Çameli'nin hangi boyutunun araştırılabileceği istişare edilmiş ve Çameli'deki kilim dokumacılığının araştırılarak sosyolojik bir araştırmaya dönüştürülebileceği kanaatine varılmıştır. Bu doğrultuda başta Pamukkale Üniversitesi ve Çameli Belediyesi olmak üzere Çameli Meslek Yüksek Okulu, Çameli Halk Eğitim Merkezi işbirliği ile Çameli'de kilim dokumacılığı yapan kadınlara

¹ <https://www.cameli.bel.tr/sayfa/konumu.html>

² <https://www.cameli.bel.tr/sayfa/ekonomi.html>

ulaşlmıştır. Ayrıca yukarıda isimleri geçen yüksek lisans öğrencilerimin de desteği ile Çameli’de kilim dokumacılığı yapan kadınlarla derinlemesine görüşme yapılarak verilerin toplanması sağlanmış ve toplana veriler bulgulara dönüştürülerek Çameli kilim dokumacılığının kültürel perspektifi başlıklı bu araştırma vücuda gelmiştir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Sorun kurgusu

Çameli’de kilim dokumacılığının nasıl bir kültür olduğunu ve gelecekte nasıl bir konuma dönüşeceğini ortaya koymak, dokumacıların kilime yüklediği anlamı açıklamaya çalışmak şeklinde belirlediğimiz araştırma sorunu, Çameli’de kilim dokumacılığı yapan kadınların bakış açısından ortaya konmaya çalışılacaktır. Esasen kadın, kilim ve dokuma kelimeleri birlikte değerlendirildiğinde sıradışı bir emeğe gönderme yapmak suretiyle 5000 yıllık eski Türk kültürünün özbenliğini içeren “el emeği, göz nuru” söylemini belirginleştirdiği düşünülebilir. Kilimi incelemek demek aslında sadece iplik miktarı, iplik düğümü, renk, boya vb. gibi nesnel düzlemlerden daha fazlası olacak şekilde kadının Türk toplumundaki özgün becerisini gündeme getirmektedir. Zira kilim dokumacılığı adeta kadın ile özdeşleşmiş bir tablo ortaya koymaktadır. Kilim dokuyan kadınların yaşadığı zorluklar aslında tam da göz nuru olarak ifade edilmektedir. İşte bu araştırmanın amacı Çameli’de kilim dokuyan kadınların katlandıkları zahmetin ne derecede göz nuru olarak değerlendirildiğini ortaya koymak ile yakından ilişkilidir. Bir başka anlatımla Çameli’de kilim dokuyan kadınların el emeklerinin özel anlamda yörede ve genel anlamda da ülkemiz çapında ne derecede yansıma bulduğunu açığa çıkarmaktır.

Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmacının, araştırmanın en başında belirlemekle yükümlü olduğu en önemli kurallardan biri ana kitleden örneklem çıkartılmasına ilişkindir. Bu aynı zamanda araştırma yönteminin geçerlik ve güvenilirlik derecelerinin karar altına alınmasıdır. Ana kitleden örneklem çıkarmada amaç örnekleme tasvir etmek değil; örnekleme vasıtasıyla ana kitlenin karakteristiklerini kestirmektir. Örnek büyüklüğünün belirlenmesinde araştırmanın amacı kadar, ana kitlede kestirilecek karakteristiğin beklenen dağılımını da göz önüne almak gerekir (Aslantürk ve Aslantürk, 2010: 93-94). Bu doğrultuda araştırmanın evreni Çameli’de kilim dokumacılığı kursu alan 16 dokumacıdır. Dokumacılık çok nadir icra edilen geleneksel bir meslek niteliğine dönüştüğünden dolayı çok az sayıda dokumacıya ulaşılabilmiş ve bu doğrultuda evrenden örneklem oluşturma yoluna gidilmemiş; tüm evrene uygulama yapılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmanın yöntemsel gerekçesi, araştırma örneklemini oluşturan öznelerin kendi bakış açılarından kendi sorunlarını ortaya koymaları kurgusuna dayandığından

derinlemesine görüşme tercih edilmiştir. Derinlemesine görüşme aynı zamanda araştırma örnekleminin sıra dışı problem tanımlarını da ortaya koyacağından sosyolojik araştırmalarda işlevsel olarak kullanılır (Beverley, 2008; Denzin, 2005; Ellis and Bouchner, 2005; Gergen, and Gergen, 2005; Heath, 2004; Hollway, 2000; Torrance, 2008). Katılımcıların sadece düşüncelerini değil aynı zamanda duygularını ve bakış açısını da ortaya çıkarmaya yönelik derinlemesine görüşme, açık uçlu sorulardan oluşur. Derinlemesine görüşmenin süresi genellikle 45-90 dakika arasında değişir. Söz konusu bu nitel araştırma yöntemi, araştırmacının üstleneceği rolleri pasif ve aktif olarak ikiye ayırmıştır. Pasif rol, görüşme yapılan kişinin bakış açısında (düşünce, duygu, jest ve mimikleri) gömülü olan bilginin açığa çıkarılmasını gerektirir. Aktif rol ise görüşme yapılan kişi ile işbirliği çerçevesinde bilginin ve bilgiye ilişkin anlamın açığa çıkarılmasını gerektirir (Baş ve Akturan, 2008; Gubrium, 1988; Miller, 1997). Bu araştırmada hem aktif hem de pasif roller yerine ve koşuluna göre kullanılmıştır.

Bu doğrultuda, 2020 yılının Ocak ayı içerisinde gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerde, Pamukkale Üniversitesi Dil Bilimleri ve Kültür Araştırmaları Anabilim Dalı Kültür Araştırmalarında Yöntem dersimi alan öğrencilerim yardımcı araştırmacı olarak yer almışlardır. Öğrencilerimin görüşmelerini yapabilmeleri için Çameli Belediyesi başta olmak üzere Çameli Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü ve diğer kuruluşlarla görüşmeler yapılmış ve bu doğrultuda Çameli'deki kilim dokumacılarının dokumacılığa bağladıkları anlamı ortaya koymaya çalışacak bir araştırma yapılabileceği kanaatine varılmıştır. Araştırmacılar katılımcıya, kendisini ve bağlı olduğu kurumu tanıtarak derinlemesine görüşmeye başladıktan sonra görüşmenin genel amacına ilişkin kısa ve özet bilgiler vermiştir. Ayrıca bilimde etik ilkesi uyarınca yapılan görüşme bilgilerinin gizli kalacağına ilişkin güvence verilmiştir. Katılımcılar, aşağıdaki sorulardan oluşan derinlemesine görüşme esnasında yardımcı araştırmacıların elektronik kayıt cihazı kullanılmasına izin vermişlerdir.

1. Dokumacılık deyince ne anlıyorsunuz?
2. Dokumacılığa nasıl başladınız, anlatınız?
3. Halı-kilim dokumacılığının faydaları hakkında neler anlatırsınız?
4. Halı-kilim dokuduğunuz bir gününüzü baştan sona anlatır mısınız?
5. Dokuma yaparken nasıl hayallere dalıyorsunuz?
6. Dokumacılıkta sizi duygulandıran bir anınızı anlatır mısınız?
7. Bir halı/kilimin halı/kilim olması için neler yapılıyor, anlatır mısınız?
8. Kullandığınız motiflerin anlamı için neler söyleyebilirsiniz?
9. Halı ile kilim arasında nasıl bir fark vardır, anlatır mısınız?
10. Halı kilim dokumada karşılaştığımız güçlükler ile ilgili neler anlatmak istersiniz?
11. Çameli'de dokumacılık deyince neler söyleyebilirsiniz?
12. Çameli halı ve kilimlerini nasıl tanıtıyorsunuz?
13. Çameli'de Dokumacılığı gelecek nesillere nasıl aktarıyorsunuz?
14. Çameli'de dokumacılık nasıl bir gelecek vaad ediyor?

Derinlemesine görüşme tamamlandıktan sonra katılımcıların eklemek istedikleri bir şey olup olmadığı sorularak ayırdıkları zaman için teşekkür edilmiştir.

Veri İşleme Teknikleri

Gerçek bir hesaplamının yapılabilmesi için veri toplama ile veri analizi arasındaki ara aşamanın iyi bir şekilde tartışılması ve buna bağlı olarak yapılacak hesaplamının, mümkün olduğunca en ince ayrıntısına kadar açıklığa kavuşturulması önemlidir. Materyalin işlenmesi ve veri toplama aşamasında elde edilen bilgilerin değerlendirilmesine geçilmeden önce; kayıt altına alınması, tasniflenmesi ve düzenlenmesini gerektirir. Veri işleme tekniğinin, veri toplama ile verilerin analizi arasındaki çok hassas bir aşamaya denk düşmesi, öte yandan bir nitel araştırmanın nasıl yürütüleceğine ilişkin kuralların veri analizinden önce açıkça belirlenmesi ve bu kurallar ölçüt alınarak araştırmanın yürütülmesi gereklidir. Bir başka ifade ile veri işleme tekniği; elde edilen verinin nasıl işleneceği, nasıl üzerinde çalışılabilir hale getirileceği, nasıl çalışılması gerektiği, nasıl çalışılırsa olgusal gerçekliği mümkün olduğunca kavrayan sonuçlar elde edileceğine ilişkin işlevsel-arabulucu-rasyonel-düşünsel bir köprü olarak nitelendirilebilir (Mayring, 2011).

Veri işleme tekniğinin ilk aşamasında, katılımcılardan elde edilen bilgiler yazıya dökülecektir (deşifre). MAXQDA 10 (The Art of Text Analysis) paket programının Analysis mөнüsünün Lexical Search veya Extended Lexical Search alt mөнüleri yardımıyla araştırma sorunu ile doğrudan ve/veya dolaylı olarak ilgili kodun kaç kez tekrar ettiği belirlenecektir. Veri işleme tekniğinin ikinci aşamasında, MAXQDA 10 (The Art of Text Analysis) paket programının analysis mөнüsünün Lexical Search veya Extended Lexical Search alt mөнüleri yardımıyla ilgili kodun içinde geçtiği bağlamlar tespit edilecektir. İlgili kodun içinde geçtiği her bir bağlamı analize dâhil etmek, emek ve zaman bakımından oldukça külfetli olacağı için her bir kodun tekrar etme sıklığının toplam kodlar bütünlüğüne oranı ölçütünde yüzdelik bir örneklem oluşturma yoluna gidilecektir. Bu bağlamda katılımcı ifadelerinden türetilmiş olan kod tablosundaki en çok, en az ve orta düzeyde tekrar eden dört kod olacak şekilde sekiz kod bütünlüğü belirlenecektir. Belirlenen her sekiz kodun içinde geçtiği bağlamlar, başlangıç ifadeleri ölçütünde a'dan z'ye sıralanacak, sıralanan bağlamlar içinden bir kez daha yüzdelik hesaplaması yapılarak ne kadar bağlamın kapsama alınacağı tespit edilecektir. Ayrıca veri işleme tekniğinin bu aşamasında, özellikle araştırma sorununu zengin bulgular ile olgunlaştıracak olan bağlamlar da göz önünde bulundurularak konu başlıkları altında, katılımcıların ifadeleri değiştirilmeden tırnak içinde verilecektir.

Veri işleme tekniğinin son aşamasında ise en azından konunun sınırlılıklarını belirleyebilmek ve konuyu somutlaştırmak adına, bir sorun tanımlaması ile başlamasını önceleyecek eleştirel söylem analizi uygulaması gerçekleştirilecektir (Berelson, 1952; Bilgin, 2006; Tavşancıl ve Aslan, 2001; Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bilindiği gibi bireyi imgesel gerçekliğinden koparıp simgesel gerçekliği benimsemeye zorlayan güç ilişkileri, değerler, ideolojiler, kimlik tanımlamaları gibi çeşitli toplumsal olguların dilsel kurgulamalar yoluyla yansımasının çözümlenmesine dayanan eleştirel söylem analizi yöntemi, kimin ne söylediğinden çok söyleme tepeden bir bakış olanağı sunar (Fairlough, 2005: 53-75; Hammersly, 1997: 237-248). Bu doğrultuda kodlar listesinde en çok tekrar eden ilk dört kodun eşanlı olarak içinde geçtiği bağlama eleştirel söylem analizi uygulanacaktır. Elde edilen bu bağlam eleştirel söylem analizi marifetiyle yeniden yapılandırıldıktan sonra hangi sosyoloji kuramı ile sentezlenebileceğine ilişkin düşünce zemini oluşturulmaya çalışılacak; böylelikle verilerin bulgulara dönüştürülmesi aşaması gerçekleştirilmiş olacaktır. Bu, katılımcıların ifadelerinden türetilen kod tablosundaki ortanca düzeyde tekrar eden

dört kodun eşanlı olarak içinde geçtiği söylemin, düz, yan ve karmaşık anlamlar ışığında önerilenler doğrultusunda sosyolojik bakış açısı ile yeniden yapılandırılması anlamına gelir.

VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi, biri katılımcıların ifadelerinden türetilen materyal metnin türevi olan kodların tekrar etme sıklıklarının ortaya konması, diğeri ise katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan metin bütünlüğünün konumlanması olacak şekilde iki aşamadan oluşmaktadır.

Sıra (N)	Kod (i)	Tekrar sayısı (F)
1	Biz	126
2	Ben	110
3	Atölye	101
4	Dokuma	94 (95)
5	Kilim	48 (64)
6	Öğrenmek	41
7	Zorluk	38
8	Satmak	31 (33)
9	Halı	27
10	Para	25
11	Motif	21
12	İplik	21
13	Desen	20
14	Emek	18
15	Renk	16
16	Kadın	16
17	Uğraşmak	14
18	Belediye	10
19	Sergi	10
20	İş	10
21	Turist	10
22	Keçi	9
23	Hayal	8
24	Çameli	7
25	Pazar	7
26	Denizli	5
27	Sanat	4
28	İşlemek	4
29	Gelenek	3
30	Nesil	3
31	Yörük	3
32	Geçim	3
	Toplam	863

Tablo-1'e göre katılımcılar sırasıyla 126 tekrar ile en çok "biz" kodunu, ikinci sırada 110 tekrar ile "ben" kodunu, üçüncü sırada 101 tekrar ile "atölye" kodunu, dördüncü sırada 94 tekrar ile "dokuma" kodunu ve beşinci sırada ise 48 tekrar ile "kilim kodunu kullanmalarına karşın 3 tekrar ile "gelenek", "nesil", "yörük" ve "geçim" kodlarını kullanmışlardır. Ayrıca 41 tekrar ile "öğrenmek", 38 tekrar ile "zorluk", 31 tekrar ile "satmak, 27 tekrar ile "halı", 25 tekrar ile "para", 21'er tekrar ile "motif ve "iplik" kodlarını kullanmışlardır. Katılımcılar 20 tekrar ile "desen", 18 tekrar ile "emek", 16'şar tekrar ile "renk" ve "kadın", 14 tekrar ile "uğraşmak", 10'ar tekrar ile "belediye", "sergi", "iş" ve "turist kodlarını kullanmışlardır. Katılımcılar 9 kez "keçi

kodunu, 8 kez “hayal” kodunu, 7’şer kez “Çameli”, “pazar” kodlarını, 5 kez “Denizli” ve 4’er kez “sanat” ve “işlemek” kodlarını kullanmışlardır.

Tablo-1’deki verilerin ne anlama geldiğine ilişkin yorumlamalar yapmak gerekirse, bu yorumlardan ilki en çok tekrar eden kodun “biz” olmasıdır. Bu, katılımcıların kendilerini bireysel olarak değil de topluluk olarak gördükleri ve öyle ifade ettikleri anlamına gelir. Biz ifadesi aynı zamanda birlikte yapılan bir etkinliğe de gönderme yapmaktadır. Katılımcılar dokumacılığı diğer arkadaş ve meslektaşları ile birlikte icra ettiklerinde gündelik yaşamlarında bir anlam yarattıklarını düşünmektedirler. Gerçekten de dokuma tezgâhlarını bireysel olarak evlerinde tercih etmek yerine böylesi bir dokuma atölyesinde tercih eden katılımcı ifadeleri dikkate değer düzeydedir. Aslında kod tablosundaki en çok tekrar eden biz kodunu, üçüncü sırada takip eden atölye kodu, biz duygusunu ifade eden dokumacılık mesleğinin atölye gibi bir kamusal ortamda en verimli bir şekilde icra edilebileceğini ortaya koymaktadır. İkinci yorum, ben kodunun tablodaki en çok tekrara sahip ikinci kod olmasına ilişkindir. Bu, bir atölyede kilim dokuyan kadınların kendilerini önce topluluk olarak konumlandırırsalar da ikinci sırada emekleri, üretimleri ve eserleri ile konumlandıklarını ortaya koymaktadır. Bu, kadının dokumacılık yapmak suretiyle toplumda daha güçlü bir konum elde etmiş hissetmesinin önünü açan önemli bir etken olarak yorumlanabilir. Üçüncü yorum, kadın kodunun tekrar sıklığı açısından tablonun onaltıncı sırasında (ortalarında) yer almasına ilişkindir. Dördüncü yorum, kod tablosundaki belediye, iş, turist sergi kodlarının her birinin on tekrar sayısına sahip olması ile ilgilidir. Bu, Çameli Belediyesi’nin ilçelerinde dokunan kilimlerin üretimi, tanıtımı ve satışı konusunda sergi ve panayırılar düzenlediğine dikkat çekmektedir. Esasen Çameli ve pazar kodlarının yedişer tekrara sahip olması bu durumu belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Beşinci yorum, tablodaki sanat ve işlemek kodlarının dörder tekrar düzeyine sahip olmasına ilişkindir. Bu, Çameli’de dokumacılık yapan kadınların her ne kadar kendilerini eser üreten özneler olarak görseler de yaptıkları üretimin yeteri kadar bir sanat olduğunu düşünmediklerini belirginleştirmektedir. Gerçekten de motif kodunun yirmi bir ve hayal kodunun sekiz tekrara sahip olması bu durumu daha da somutlaştıran iki temel bileşen olarak değerlendirilebilir. Altıncı yorum, tablodaki Çameli kodunun yedi, Denizli kodunun beş tekrara sahip olması ile yakından ilişkilidir. Bu, kilim dokuyan kadınların eserlerini özel anlamda Çameli genel anlamda ise Denizli ile yeteri kadar özdeşleştirmediklerini düşündürtebilir. Dokunan kilimlerin Çameli ya da Denizli’ye yönelik olmaktan çok yabancı turistlere yönelik olduğu yorumunun gündeme gelebileceği ileri sürülebilir. Altıncı yorum ile yakından ilişkili ve hatta altıncı yoruma somut bir veri niteliği de taşıyan yedinci yorum ise gelenek, nesil ve yörük kodlarının tablodaki en az tekrar eden kodlar olmasıdır. Bu, üretilen kilimlerin Türk kültürünün anlamlı bir bileşeni olan Yörük-Türkmen farklılaşmasına denk düştüğünün tam olarak bilincinde olunmadığını göstermektedir. Oysa 5000 yıllık eski Türk kültürünün onsuz olmaz bileşenlerinden ikisi at ve demir olsa bile kilimin at ve demirden hemen sonra gelen ve kültürün temel kilometre taşı bir materyal olduğunu öne sürmek mümkündür. Son yorum ise geçim kodunun tabloda en az tekrar sayısına sahip dört koddan biri olmasına ilişkindir. Geçim kodunun tablodaki en az tekrar sayısına sahip kodlar arasında yer alması, kilim dokumacılığı yapan kadınların, yalnızca kilim dokumak suretiyle geçimlerini sağlayabilecek yeterlilikte bir gelir elde edebileceklerine çok da fazla inanmamış olduklarının göstergesi olarak yorumlanabilir.

Verilerin analizinin ikinci aşaması, sahadan elde edilen verilerin, konu ve anlam bütünlüğü oluşturacak şekilde katılımcıların doğrudan ifadelerinin tırnak içinde verilmesine dayanmaktadır. Katılımcıların anlatıları, bazı olgu ve kavramlar çerçevesinde ele alınmış, anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde analiz edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle, araştırmada yer alan katılımcıların çocuklarının başarı hikâyelerine bakıldığında çeşitli anlatıların olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

“Anlamalarının hepsini bilmiyoruz. Çünkü çok eskiden kullanıldığı için. Şimdi bir de bir ara kilim çok değerli bir şey değildi. Biz çoğu insanın evinden böyle sandıkların arasından bulduk hani. “Ne işiniz var ki sizin bunla” dediler. Hatta eskiciler gelip topluyormuş, satıyorlarmış hani halıyla değiştiriyorlarmış. Şimdi biz burada kursa başlayınca, evlerinde kullanmadıkları iplikleri bize çok değerliymiş gibi satmaya başladılar. Önceden, biz bu işe başlamadan önce atıyorlardı o iplikleri ama şimdi sende evde kök boya ip varmış desek ne paralar ediyor yani.” (GŞ, Ç1, 2020)

“Bayat bu. Motifin adını bilmiyorum. İnternette bulduk. Ben bu motiflerden dokumadım. Buna ulgamacık diyorlar ama ne demek bilmiyorum. Çameli'ninki budur boşluksuz. Desenli. Diğerlerini bilmiyorum. Anne baba anlatmazdı. Bir eğri suyu bilirim o kadar.” (SÖ, Ç2, 2020)

“Bizim tek zorluğumuz, pazar sorunumuz var yani. Çünkü ben kendim Instagram'dan da Face'ten de gördüğüm kilim şeylerine hemen mesaj atıyorum. ‘Bizim de işte, bizde böyle bir iş yapıyoruz. Siz bunları nereye pazarlıyorsunuz. Biz de yapabilir miyiz?’ falan. Tabii herkes yardımcı olmuyor. Evet tabii ben sizinle görüşeceğim falan. Mesela şöyle bir şey de oldu: Bize örnek çıkarttılar. Biz dokuduk pano dokuduk. Sonra bunlar İtalya'ya mı bir ülkeye kendileri dokuyormuş gibi gönderdiler. Bu çok gurur kırıcı bir şeydi. Yani bizim dokuduğumuz ürünleri biz dokuduk diyerekten göndermişler. O kadar zorumuza gitti ki. Oysa biz o örnekleri... Sadece telefonda resmi var ya başka hiçbir şey yok. Bize resmi gönderdiler ki, ‘siz bunu dokuyabilir misiniz?’. Yani dokuruz, evet ama yani. Yani insanlar, bence bir el emeğinin her türlü emeği vardır, değeri vardır. En ufak bir düğümse bile bu bir kadının emeği ise ona saygı gösterilmeli. Biz dokuduk burada. Sadece bir resimden bakarak bir örnek çıkartıldı. Sayısını bilmiyoruz, dokuma tekniğini hiçbir şeyini bilmiyoruz. Ama bize yapın dediler biz yaptık ve bunu sanki kendileri yapmışlar gibi bir yere sattılar. Duyduktan sonra ben tekrardan o beyefendi ile görüştüm. Hani yani biz dokuduk bunu şey yapabilir miyiz? Tabii aradaki insanlar çok farklı olduğu için gerçekleşmedi. Emeğe yazık... Karşıdaki insanın anlaması gerekiyor böyle şeyleri. Burada onbeş tane kadının hakkı yendi. Çünkü hep beraber şey oluyor; bir örneği bulamadığımız zaman hep beraber düşünülüyor. Acaba şöyle mi yapsak, böyle mi yapsak, buradan mı girsek? Bir tane çanta vardı. Üzerinde poşet olan çanta, görüyor musunuz? Sadece fotoğrafı var onun. O, çantanın arkasında en ilerdeki tezgâhta dokundu. Hepimiz o tezgahın arkasında sağdan geçir, iki tane geçir, olmadı baştan sona sök. Bir tane geçir, bir de öyle deneyelim... Sadece deneme yanılma yöntemiyle, başka hiçbir şey yok. Bir tane dergi var. Derginin üzerinde dediler ki, ‘Şu kilim çok güzel görünüyor dokuyabilir misiniz?’ Dokuduk ama bize aferin diyen oldu mu, denmedi. Biz de istiyoruz ki artık böyle bir şeyler olsun, satılsın. Kadınların emeği gelsin. Yani dokunuyorsa satılsın istiyorum. Çünkü bu kilimlerin burada toz içinde kalmasına şey yok. Yani başkanımız çok yardımcı oluyorlar...” (GŞ, Ç2, 2020)

“Bunun için Halk Eğitim’den destek alıyoruz. Belediye Başkanımız gittiği yerlerde bizim dokuduğumuz halıları, kilimleri, çantaları gösteriyor. Onun sayesinde tanıtım yapabiliyoruz. İşte dedikleri gibi bir... Neydi o, site açmaya uğraşıyorlar. O şekilde, o kadar. Yani şimdilik bu kadar. Daha yolun başında sayılırız bir zaten. Bizim, bahar mevsimlerinde oluyor genellikle, bir stant açıyoruz, Çameli’de sergi yapıyoruz. Yaptığımız ürünleri tanıtıyoruz. Ancak o kadar oluyor yani, o da Çameli çevresinde. Çok uzaktan gelen falan olmuyor. Çameli çevresinde o kadar oluyor.” (GK, Ç1, 2020)

“Dokumacılaşa biz bu kurs sayesinde başladık. Normalde bizim, benim kayınvalidem falan çok yapıyordu ama ben o zamanlar çok merak duymuyordum açıkçası. Biz bu kurs aracılığıyla başladık. Burada öğrendik, dokumaya başladık böyle.” (GK, Ç1, 2020)

“Dokumada iplerle geçirirsin önlü arkalı. İpleri hazırlamak da önemli ama şimdi hazırlanmış. Önceden biz kendimiz hazırlardık.” (MS, Ç2, 2020)

“Faydaları... Yani en azından geçmişten gelen şeyleri, kültürümüzü kaybetmemek adına, bir de sanayileşme böyle şeylerdense el üretimini daha ben faydalı görüyorum yani. Bizim eskiden, eskiyen kazakları mazakları bile sökerler bir dokumada kullanırlardı. Yani geri dönüşüm olurdu, biz artık daha çok tüketmeye yönelik yaşadığımız için. Ama şey yani, el dokuması emek sonuçta.” (GK, Ç1, 2020)

“Gençler böyle şeylere önem vermiyorlar. Temellerinde geride kalan nesillerimizden istediğimiz örfümüzü âdetimizi devam ettirmeleri. Yani ilerde masal olarak kalacak. Gençlerimiz halk eğitimde hem para kazanmak için hem de öğrenmek için heves gelip geliyor öğreniyorlar. Eskilerden fazla bir şey kalmadı. Ama insanlar birebir gördüler mi daha iyi oluyor. Kendi yetiştirirler, kendileri çeker, bez olur yaparlar. Ama anlatışta kalıyordu ama yapınca görünce güzel oluyor.” (KE, Ç1, 2020).

“Hiç söylenmez artık, biz söylemeyiz çocuklarımıza hepsinin ayrı işi var artık. Önceden vakit çoktu yapardık. Artık çocuklar yapmaz, kazanamazlar kilim yapıp.” (MS, Ç2, 2020)

“Mesela çözgü ipliği gevşeyebilir. O sıkıntı olur. Onu açarak tekrar sıkarak o bol iplikleri gerdiriyoruz. Eğer öyle bol iplik kalırsa arada araları kimi yeri açık kimi yeri dar olur. Örneklerin biri büyük biri küçük olur nakışların. Çok çirkin olur. Onlara dikkat ediyorum. Çok sık sarmamız gerekiyor. Diyelim ki 25 cm dokuduk. Sarmazsak üstüne tamamen devam edersek şey oluyor. Daralmaya başlıyor. Kilim daralıyor. Ama bunu çok sık sararsak sarkma olmadığından alttaki tahtaya sardığımızda daralmayı önlüyoruz. Bir de ipliği atış, atkılı ipliğini, atkılı ipliğini bol bırakarak gitmek var. Çok çekerseniz kilim yine daralır. Onu bol bırakıp şeyle kirkitle vuruyoruz bazen. Başka sıkıntı yok.” (BK, Ç2, 2020)

“Ne var mesela, Halk Eğitim üniversiteli öğrenciler için, okuyan öğrenciler için yaz kursu var. Bu yaz biz bitirdiğimiz zaman öğrencilere açılacak. Onlar da hem ekonomik olarak faydalanacaklar, hem de bir şeyler öğrenecekler. Yaz tatilini değerlendirecekler. Öyle bir şey düşünüyor halk eğitim.” (GK, Ç2, 2020)

“Olmuştur ya. Biz bunu ilk gelmez çözüyoruz. Dışarıda tazın çatıp çözüyoruz. Ondan sonra oraya değnek geçirip aşa yukarısını sarıyoruz düzelineye kadar, getiriyoruz bu

köçüğü yapıyoruz. Bu köçük arkaya öne kakmak için. Böyle beri geliyor, sonra böyle geri geçiriyoruz. Ondan sonra örnek koyup dokuma yapıyoruz. Ben kendim bu örnekleri seviyorum sonuçta dokumayı seviyorum. (örneklerin çizili olduğu dosyaya gösteriyor ona bakarak) bunları hiç yapmadım, bu sene yapıyorum bunu. Bu örneği bu sene yapıyorum çanta olarak. Bu düz olarak bu da bu şekilde. Bu düz arkası da düz. (baklava desenli bir örnek göstererek). Bu bana zor geldi, (çizgili bir örnek göstererek) bunu çünkü bütün geçiriyoruz. (baklava desenli bir örnek göstererek) bunu onar on üçer sayıpta yapıyorum. Bunu hep sayarak yapıyorum. Kanaviçe işlediğin gibi bu. Anlataman ben, benim evde dokuduklarım düzdü zaten. Bu örnekleri kursta öğrendim, örnekleri kursta öğrendik. Öbür gibi düz dokuduk mesela düz boydan boya. Evde yaptıklarımızı eve yazıyorduk, yazgı olarak. Sonra sonra kilim milim olunca yazmaz olduk. Bunu kıldan da yapıyorduk farklı bişey. Bu ipten değil de keçinin kılından yapıyorduk evde. Düvende dokunur o. Bunu sadece evlere yazarız, yazgı olarak. Bunlar çanta.” (MS, Ç1, 2020)

“Valla kilim, yörük kilimi dediğimiz kilim bizim kilimimizin aslı. Yörük kilimleri, bez dokuma var.” (BK, Ç2, 2020)

“Yok hayır, direkt mesela 3 metre çözüyoruz dedik ya, ya da 4 metre. Mesela 3 tane namazlık çıkartacağız, 3 metre çözdük diyelim. Sonra hadi bu kilim bitti buradan çıkarıp tekrardan başlayalım yok. O tezgâh, eğer öyle bir şey yaparsanız, o beyaz iplikler, çözüğü iplikleri kesiliyor. Kesildiği zaman o iplikleri birleştiremiyorsunuz. Mesela bir tane dokuduk, sonra oraya düğüm attık, biraz atladık, saçak payı bıraktık, sonra tekrardan onu alt tarafa sarıyoruz. Tekrardan yeni bir örneğe başlayıp sonra tekrardan alttakini çıkartabiliyoruz. Direkt çıkartırsanız tek tek o iplikleri aşağı bağlamak zorunda kalırsınız. O da ne kadar sağlıklı olur, nasıl olur bilmiyorum. Çünkü çözülürken, el şu parmağın şurası hep kesiliyor. Çünkü ipi hiç bırakmadan bu şekilde gidiyorsunuz. İplik hep buradan çıkıyor ve orayı kesiyor artık. O gün onu yapan iş, yapanın bir daha o gün elleri tutmuyor artık. Sonra çıkartılıyor, kesiliyor, saçaklama işlemi yapılıyor, hani uçları için. Çünkü böyle bu şekilde olmaz, iplikler geri kaçır yoksa. Düğüm atılıyor, saçaklanıyor, arkası temizleniyor, iplikler temizleniyor. Bir gün güneşte durdurmak güzel oluyor diyorlar, renkleri falan kök boya olduğu için. Başka bir işlemi yok ondan sonra.” (GŞ, Ç2, 2020)

“Zor yeri şimdi hep sıkması, çözmesi zor olurdu. O ağacın ilen sıkardık evvelden ip ilen, gevşek ile dokunmaz da ta yokardan geçirip asılırsın zorlan zorlan sıkarsın. Kadın işi değildi bikere. Güçlü tabi insan bulursan yapardı. İpi de kendimiz eğriyoduk elimizde, kirmen de eğriyo, onu kendimiz yapıyo zaten. Hiç durmazdık ki biz de dokurduk ama büyüklerimiz hiç durmadan dokurdu. İpeğin de onun küçük küçük tohumları olur, onları baharda çıkarsın dut yaprakları çıkmağa başladığında gurt çıkar ondan. Bu gurtları dut yaprağınlan beslersin sabah akşam sonra onları ipek kozalak sarıyorlar. O zaman yemezler vazgeçerler yaprağı.” (ÖT, Ç2, 2020)

BULGULARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Bulguların çözümlenmesi, biri katılımcıların en çok kullandığı üç kodun eşanlı olarak içinde geçtiği bağlama eleştirel söylem analizi uygulaması; diğeri ise söz konusu bağlamın söylem analizi marifeti ile yeniden yapılandırıldıktan sonra Erving

Goffman'ın dramaturji kuramının "benliğin sunumu" ve "birlikte eylem" bileşenleri ile sentezlenmesine dayanmaktadır.

Araştırma sorunu ile doğrudan ilgili en çok tekrar eden üç kodun (dokuma, kilim ve satış) eşanlı olarak içinde geçtiği üç bağlama, bağlamın içinde geçen araştırma sorununu doğrudan temsil eden kelime öbeklerine düz, yan ve karmaşık anlam analizleri doğrultusunda eleştirel söylem analizi uygulandığında, bağlamı oluşturan anlatımın bu kez sosyolojik bir perspektiften yeniden yapılandırılması sağlanmış olacaktır.

Bu bağlamlardan ilki, "Bizim tek zorluğumuz, pazar sorunumuz var yani. Çünkü ben kendim Instagram'dan da Face'ten de gördüğüm kilim şeylerine hemen mesaj atıyorum. "Bizim de işte, bizde böyle bir iş yapıyoruz. Siz bunları nereye pazarlıyorsunuz. Biz de yapabilir miyiz?" falan. Tabii herkes yardımcı olmuyor. Evet tabii ben sizinle görüşeceğim falan. Mesela şöyle bir şey de oldu. Bize örnek çıkarttıldılar. Biz dokuduk pano dokuduk. Sonra bunlar İtalya'ya mı bir ülkeye kendileri dokuyormuş gibi gönderdiler. Bu çok gurur kırıcı bir şeydi. Yani bizim dokuduğumuz ürünleri biz dokuduk diyerekten göndermişler. O kadar zorumuza gitti ki. Oysa biz o örnekleri... Sadece telefonda resmi var ya başka hiçbir şey yok. Bize resmi gönderdiler ki, "siz bunu dokuyabilir misiniz?". Yani dokuruz, evet ama yani. Yani insanlar, bence bir el emeğinin her türlü emeği vardır, değeri vardır. En ufak bir düğümse bile bu bir kadının emeği ise ona saygı gösterilmeli. Biz dokuduk burada. Sadece bir resimden bakarak bir örnek çıkartıldı. Sayısını bilmiyoruz, dokuma tekniğini hiçbir şeyini bilmiyoruz. Ama bize yapın dediler biz yaptık ve bunu sanki kendileri yapmışlar gibi bir yere sattılar. Duyduktan sonra ben tekrardan o beyefendi ile görüştim. Hani yani biz dokuduk bunu şey yapabilir miyiz? Tabii aradaki insanlar çok farklı olduğu için gerçekleşmedi. Emeğe yazık... Karşıdaki insanın anlaması gerekiyor böyle şeyleri. Burada 15 tane kadının hakkı yendi. Çünkü hep beraber şey oluyor; bir örneği bulamadığımız zaman hep beraber düşünülüyor. "Acaba şöyle mi yapsak, böyle mi yapsak, buradan mı girsek?" Bir tane çanta vardı. Üzerinde poşet olan çanta, görüyor musunuz? Sadece fotoğrafı var onun. O, çantanın arkasında en ilerdeki tezgahta dokundu. Hepimiz o tezgahın arkasında sağdan geçir, iki tane geçir, olmadı baştan sona sök. Bir tane geçir, bir de öyle deneyelim... Sadece deneme yanılma yöntemiyle, başka hiçbir şey yok. Bir tane dergi var. Derginin üzerinde dediler ki şu kilim çok güzel görünüyor dokuyabilir misiniz? Dokuduk ama bize aferin diyen oldu mu, denmedi. Biz de istiyoruz ki artık böyle bir şeyler olsun, satılsın. Kadınların emeği gelsin. Yani dokunuyorsa satılsın istiyorum. Çünkü bu kilimlerin burada toz içinde kalmasına şey yok. Yani başkanımız falan yardımcı oluyorlar, evet ama..." şeklindedir.

Bu bağlamda yer alan pazar, sorun, kilim, el emeği, kadın emeği, saygı, dokumak ve satmak kelimelerinin sırasıyla düz, yan ve karmaşık anlamlarına baktığımızda bağlamı sosyolojik perspektiften yeniden yapılandırabiliriz. Buna göre, düz anlam bakımından pazar kelimesi, alış veriş yapılan mekânı, sorun kelimesi bir güçlüğü ya da yolunda gitmeyen bir durumu, kilim kelimesi çile ile icra edilebilen bir el zanaatını, el emeği

kelimesi herhangi bir makinenin katkısı olmadan beden gücü ile yapılan üretimi, kadın emeği kelimesi erkeklerin yapma yeteneği olmayan bir işi, saygı kelimesi dikkate al(ın)mayı, dokumak kelimesi, ipliğeilmek atmak suretiyle büyük bir sabır ve metanetle bir sanat üretmeyi ve satmak kelimesi ise üretilen bir şeyden gelir elde etmeyi anlatmaktadır. Söz konusu bu kelimelerin bütünsel olarak yan anlamlarına baktığımızda, pazar, sorun, kilim, el emeği, saygı, dokumak ve satmak kelimelerinin, sergilenen bir etkinliğe ve ürüne karşı hem yöre insanının, çevre bölgelerin ve hem de yerli ve yabancı turistlerin yanı sıra tüccarların da değer vermesi gerektiğine ilişkin bir anlam bütünlüğü elde edilmektedir. İsmarlama olarak da bilinen fason üretim ve sipariş anlayışına Çameli’li Dokumacı Kadınların sıcak bakmadığı ve kendi sanatlarını kendi isimleri (Çameli) ile tanıtmak ve satmak istedikleri daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Zira kadınlar kendi el emeklerine değer verilmesini, bu emeklerinin Çameli Kilimi olarak tanıtılarak ön plana çıkarılmasını ve bu doğrultuda satışının da bu şekilde yapılmasını istedikleri görülmektedir. Bu, kadınların emeğinin kıymetini açıkça ortaya koyarken aynı zamanda Çameli’nin de sanatsal birikimini ulusal ve uluslararası düzeyde duyurmasının önünü açacağı anlamına gelir. Bu bağlamdaki en dikkat çeken söz öbeklerinden birinin de “dokunuyorsa satılsın” olması, bunun en somut göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bu perspektiften bakıldığında söylem analizi yapılan bu bağlamın Goffman’ın dramaturji kuramının önbölge ve sahne arkası, birlikte eylem gibi bileşenleri ile yüksek düzeyde uyumlu bir tablo ortaya koyduğu öne sürülebilir. Goffman’a göre ön bölge kişinin performansının izleyenlere durumu tanımlamak için düzenli olarak genel ve sabit bir biçimde işleyen bölümüdür. Görünüş aynı zamanda performansı gösteren kişinin statüsünün bize gösterme işlevini yapan uyaranlar olarak tanımlanmıştır. Kişi rutini sırasında kendi idealleşmiş görüntüsünü sergiler. Bir kişinin pek çok rutini olmasına karşılık kişi sanki bunlardan en önemlisi bu rutinmiş gibi rol yapma eğilimindedir. Goffman, takım terimini tek bir rutini sahnelemek için müşterek hareket eden bir grup insan olarak tanımlar. Takım her şeyin üstünde görünmez bir tür gizli topluluktur (Poloma, 1993: 204). Takım tek bir rutini sahnelemede işbirliği yapan bireyler dizisidir. Her üye ötekilere bağımlıdır çünkü hepsi performansı aksatabilir ve hepsi bir edime katkı yaptıklarının farkındadır (Ritzer, 2021: 236).

İkinci bağlam, “Halıda düğüm atlıyormuş işte onu bir kere görsen yaparsın. Kolay ben dokumadım ama kolaydır. Kilimden fazla çanta satılıyor. Şu kilimi almıyorlar pahalı diyorlar buna bin lira diyorlar pahalı diyorlar ama el emeği. Zor kolay değil yapması denk getirmesi mesela şunla şunu denk getirmesi ne kadar zor. Pahalı geliyor. Aynı hizada olacak denk getirmek lazım. Bunu şu kadın dokudu bak. Bayat’ta dedi sadece dedi çatalla dokuyorlar dedi. Elleriyle hiç vurma yok dedi. Buna hiç kiritk vurmuyoruz. Sadece elle. Bunları internetten öğrendik.” şeklindedir.

Bu bağlamda yer alan “kilimden fazla çanta satılıyor, şu kilimi almıyorlar, pahalı diyorlar” söyleminin yanı sıra “el emeği” ve “internetten öğrendik” söz öbeklerinin sırasıyla yan ve karmaşık anlamlarına baktığımızda, bağlamı sosyolojik perspektiften

yeniden yapılandırabiliriz. Buna göre yan anlam bakımından söylemdeki kilim kelimesinin yan anlamı, beceri, zamanlama, düzen ve titizliğin yanı sıra sabır, sükûnet ve metanete de gönderme yapar. Öyle ki, dışardan bakıldığında sadece bir metrekare görünümlü olan kilim için kullanılan iplik miktarı, aslında ipliklerden kaç tane ilmek oluşturularak kilim haline dönüştüğünü kanıtlamak için yeterlidir. İşte bu alın teri, el emeği ve göz nurunun farkında olan dokumacılar, sergiledikleri kilim ve çantaya pahalı diyerek burun kıvıran turistleri anlamakta güçlük çekiyorlar. Zira bu, kilim dokuyan kadınlar için belki de değer biçilmeyecek derecede katlanılan çile ancak buna karşın turistler ya da tüccarlar için yere serilecek birkaç metre kare bir nesne. Gerçek ise turistlerin bu çok pahalı diyerek almadıkları kilimin kaç metre uzunluğundaki ipliğin kaç kez ilmeklenmek suretiyle düğümlendiğinde saklıdır.

Bu perspektiften bakıldığında eleştirel söylem analizi yapılan bu bağlamın Goffman'ın dramaturji kuramının önbölge ve sahne arkası ve benliğin sunumu bileşenlerine uygun bir tablo rotaya koyduğu öne sürülebilir. Gündelik hayat ile tiyatro arasında analogi yapan Goffman, hayatın tipik bir tiyatro gibi gündelik durumlar içinde bireyin kendini başkalarına sunuş tarzı, başkalarının onun hakkında biçimlendirdikleri izlenimlerin ve onların huzurunda yapabileceği ya da yapamayacağı şeyleri düzenleyiş ve kontrol ediş biçimi şeklinde olduğunu belirtir (Sağlam, 2018: 77). Benlik, genellikle başkalarının bakış açısının kişinin üzerindeki izlenimini içerir. Gündelik yaşamda benliğin sunumu her şeyden önce bir kısmı ile performans ve tiyatronun dramaturjik düzey, ritüelleri ile başa çıkmaya çalışan yapısal koşullara göre şekillenir (Scheff, 2005: 147-148). İnsanlar toplumsal etkileşim sürecine katılan ötekilere sembolik olarak anlamlar iletirler. Ötekiler, bu sembolleri yorumlar ve tepki eylemlerini kendi yorumları temelinde yönlendirirler. Başkalarına nasıl göründüğümüzü merak eder, onların yargılarının ne olması gerektiğini hayal eder ve ötekilerin yargılarının bizi gurur duyma ya da küçük düşmeye götürüp götürmeyeceğini öngörerek benlik geliştiririz. Benliği eyleyenin bir mülkiyetinden ziyade eyleyen ve izleyici arasındaki dinamik etkileşimin ürünü olarak algılar (Ritzer, 2021: 230-234). Benlik, sahnede belli bir karakteri canlandıran bireyin başkalarına vermeye çalıştığı bir imaj olarak ortaya konmuştur. Bu benlik belli bir yeri olan, kaderi doğmak, büyümek ve ölmek olan organik bir oluşum değil, sahnede ortaya çıkan yapay, dramatik bir oluşumdur. Sorun, seyirciler arasında oynadığı role dair bir inandırıcılığı sağlayıp sağlamayacağıdır (Hülür, 2017: 164). Kendini ortaya koyma günlük sosyal etkileşimlerin sürdürülmesine yardımcı olur. Kişi kendisinin varlığını ortaya koyarken karşıdakiler de bunu kabul eder. Benlik kişiye atfedilen bir özellik değil kişinin çevresindeki insanlarla kurduğu bağlantıda kullanılan toplumsal denetim kalıbının içindedir. Okul, aile gibi dış kurumların istek ve sınırlılıkları ile iç bireyselliğin bağımsız dürtüleri arasında gidip gelir. Benliğin ortaya çıkması için insanlar yapıları tanımlamak ve onlara katılmak durumundadırlar. Böylece aktörler sistemin işleyişini öğrenirler (Sağlam, 2018:78). Performansın iki bölgesi vardır: Ön bölge ve sahne arkası. Ön bölge kişinin performansının izleyenlere durumu tanımlamak için düzenli olarak genel ve sabit bir biçimde işleyen bölümüdür. Görünüş aynı zamanda performansı gösteren

kişinin statüsünün bize gösterme işlevini yapan uyaranlar olarak tanımlanmıştır. Kişinin rutini sırasında kendi idealleşmiş görüntüsünü sergiler. Bir kişinin pek çok rutini olmasına karşılık kişi sanki bunlardan en önemlisi bu rutinmiş gibi rol yapma eğilimindedir (Poloma, 1993: 203).

Sonuncu bağlam ise “Turistlerin, insanların gelip görmesi, görmek, satın almak amaçlı turizm açısından iyi oluyor. Turizme de katkı da oluyor. Bunları görmek amaçlı gelen başka bir şey de yapacak başka bir şey de alacak. Kilim dokumacılığı değil çevreyi de görecek tanıyacak. Bizim için tanınırlık, görünmek önemli. Burası ücra kalıyor, Muğla il sınırında bura gelmezsiniz böyle bir şey olmasa. Dokuma amaçlı eski kültürün de kaybolmamasını isteriz.” şeklindedir.

Bu bağlamda yer alan turist, görmek, tanınırlılık, ücra ve eski kültür kelimelerinin sırasıyla düz, yan ve karmaşık anlamlarına baktığımızda, bağlamı sosyolojik perspektiften yeniden yapılandırabiliriz. Buna göre düz anlam bakımından söylemdeki turist kelimesi yaşadığı yerden farklı bir yeri görmek için gelen özneyi, görmek kelimesi özne nesne ilişkisini, tanınırlılık kelimesi ne derecede bilindiğini, ücra kelimesi uzakta kalmayı ve eski kültür kelimesi ise artık fiilen yaşanması mümkün olmayanı anlatmaktadır. Söz konusu bu kelimelerin bütünsel olarak yan anlamlarına baktığımızda, turist ve görmek kelimeleri birlikte bir deneyime gönderme yapmaktadır. Deneyim insanı bilmekten çok birebir yaşamaya yönelten bir yan anlam ihtiva etmektedir de denebilir. Esasen bilmek deneyimlemeyi çoğunlukla engelleyen bir durum olsa da deneyimleyerek bilgi kapasitesini ve hatta eskilerin tabiri ile “görgü”sünü arttıran insan, bilgeliği yolunda dikkate değer adımlar atıyor demektir. Bu söylemdeki görmek kelimesi, beş duyu organından birine gönderme yapıyor gibi dursa da birebir görülen bir şeyin diğer duyu organlarını da harekete geçirerek bilgi çeşitlenmesini de beraberinde getirdiği öne sürülebilir. Bu, internetten ya da uzaktan edinilen bilgiden farklı bir nitelik ortaya koyacağından dolayı tanınırlığı da arttıracaktır. Zira gelip gören kişi dolaylı yoldan elde ettiği ikincil bilgiyi değil doğrudan elde ettiği birincil bilgiyi aktarıyor olacaktır, böylesi bir birikimin hem inandırıcılığı ve hem de ikna edilebilirliği yüksek olacaktır; üstelik enformasyon düzeyi de son derece yüksek olacaktır. Böylelikle tanınırlılık sağlanmış olacaktır. Ancak bütün bunların gerçekleşebilmesi, söylemdeki diğer kelime olan ücra kelimesinin gönderme yaptığı yan anlama ilişkin bedelin ödenmesine bağlıdır. Zira Denizli’nin güzide ilçesi Çameli anayoldan oldukça uzakta konumlanmıştır. Hatta Denizli’ye olduğundan daha çok Muğla’ya yakındır demek de mümkün olabilir. Anayoldan uzak bir konumu olması, onun taşıdığı belki de 5000 yıllık eski Türk kültürünün Yörük-Türkmen farklılaşması temelindeki Yörük Kültürü’nün unutulmaya bile başladığını haber vermektedir. İşte söylemdeki bütün bu kelimeler ve söz öbekleri birlikte değerlendirildiğinde iller arasındaki ana yollardan oldukça uzak bir coğrafi konumu olan Çameli’de dokuma yapan kadınların dokudukları kilimlerin tanınması, tanınırlılığına binaen Çameli’ye turist gelmesi her şeyden önce eski Türk kültürünün tanınması istekliliğine ilişkin zahmet ile yakından ilişkilidir de denebilir.

Bu perspektiften bakıldığında söylem analizi yapılan bu bağlamın Goffman'ın dramaturji kuramının performans bileşenine uygun bir tablo rotaya koyduğu öne sürülebilir. Davranış ve tavırlarımız bizim önemli olduğunu düşündüğümüz insanların zihinlerinde kabul edilebilir bir etki bırakmak istediğimiz kişi tarafından etkilenirler. Bizler ne yapıyor görünüyorsak aslında oyuzdur (Coser, 2008: 496). Gösterinin en önemli koruyucu pratiklerinden biri nezakettir. Eğer izleyici oyuncunun yararına nezaket ve koruyucu uygulamaları kullanarak gösteriyi anlamlı biçimde desteklerse oyuncu da buna nezaketi olası kılacak bir biçimde davranır (Poloma, 1993: 206).

SONUÇ

Çameli'de kilim dokumacılığının nasıl bir kültür olduğunu ve gelecekte nasıl bir konuma dönüşeceğini ortaya koymak, dokumacıların kilime yüklediği anlamı açıklamaya çalışan bu araştırmadan elde edilen sonuçları, katılımcıların kullandıkları kodların yorumları ve sahadan elde edilen verilerin sosyolojik kuram uyumu olarak iki temel kategoride toplayabiliriz: Buna göre, Çameli'de kilim dokuyan kadınlar kendilerini topluluk olarak görmekte ve o şekilde anlamlandırır da aslında emekleri, üretimleri ve eserleri sonucunda ortaya çıkan bireysel üretkenliğin verdiği özgüveni de önemsemektedirler. Ancak Çameli'de kilim dokuyan kadınlar kendilerini kadın olarak ön plana çıkarmaktan ziyade dokumacı/dokumacılık yapanlar olarak ön plana çıkarmaktadır. Çameli Belediyesi, kadınların dokudukları kilimlerin tanıtımı ve satışı konusunda sergi ve panayırar düzenlemeye önem vermektedir. Yörük-Türkmen kültürünün temel kilometre taşı olan kilimlerin Çameli Belediyesi'nce Çameli Kilimi olarak tanıtılıp özellikle iç ve dış turizmi de açılması oldukça büyük önem arz etmektedir.

Elde edilen verilerin Goffman'ın dramaturji kuramının hangi bileşenlerine daha çok uygun hangi bileşenlerine daha az uygun olduğunu tespit etmek suretiyle bir yandan Goffman'ın dramaturji kuramının Çameli gerçekliğinden; diğer yandan da Türk toplumu gerçekliğinden farklılaşan düzeyleri ortaya konmuş olacaktır. Bu, batılı bir kuram gözlüğü ile bakılan Türk toplumu gerçekliğinin ne ölçüde anlaşılıp anlaşılamayacağını ortaya koyacaktır. Gerçekten de Çameli'de kilim dokuyan kadınların dokumacılığa bakış açıları, Goffman'ın dramaturji kuramının en çok ön bölge, sahne arkası ve birlikte eylem bileşeni ile uyumludur. Öyle ki Goffman'ın seyircilerin sahne önünü görebileceğini ve algılayabileceğini; ancak sahne arkasını göremeyeceğini, görse bile kendisine müsaade edilen kadarını görebileceğine dikkat çekmesi ile Çameli'li dokumacı kadınların dokumadan kaynaklı el emekleri ve göz nurları yani çektikleri çilenin pazardaki alıcı tarafından değer görmemesi yüksek düzeyde uyumludur. Aslında Goffman'ın dramaturji kuramının ön bölge bileşenine tam olarak uygun bir şekilde dokuma tezgâhlarında ortaya sanat ve kültür harikası bir ürün çıkmaktadır, ancak yine Goffman'ın dramaturji kuramının sahne arkası bileşenine göre pazardaki alıcılar, Çameli'li dokumacı kadınların katlandıkları çileyi görmediklerinden kilimi yere serilen bir maddi nesne olarak görmektedir. Belki bu anlamda dokuma süreci de Çameli'yi ziyarete gelen turistlere aktif olarak

tanıtılabilirse yani turist gördüğü kilimin bir de üretim sürecini bizzat görürse, Çameli’li kadınların dokudukları kilimin pazardaki değerinin artacağı öngörülebilir.

İkinci sırada ise Goffman’ın dramaturji kuramının benliğin sunumu bileşenin geldiğini söyleyebiliriz. Zira Çameli’de dokumacılık yapan kadınların kilim dokumayı kapitalist piyasa koşulları ile uyumlu olabilecek düzeyde kendi benlikleri ile özdeşleştirme düzeyleri Goffman’ın kuramının benliğin sunumu bileşeni ile ikinci düzeyde uyumludur. Esasen dokumacılığı sürekli ve istikrarlı bir geçim kaynağı ve gelir kapısı olarak görmekten çok kendi yeteneklerini geliştirebilecekleri hiç yoktan ek gelir kapısı olarak görmektedirler. Goffman, dramaturji kuramının benliğin sunumu bileşeni kapsamında benliğin özne ile yapı arasında dinamik bir süreç olduğuna dikkat çekmiştir. Benliğin sunumu biz ve diğerleri ile olan etkileşimlerimizde dinamik bir süreçtir. Bu bağlamda Çameli’de dokumacılık yapan kadınların kendi el emeği ve göz nuru ile kilimlerini daha işlevsel bir şekilde tanıtması ve turistlerden gelen geri bildirimleri kendi içinde değerlendirdikten sonra üretim tekniğini güncellemesi suretiyle kilimlerini daha fazla satabilecekleri ileri sürülebilir.

Son olarak ise Goffman’ın dramaturji kuramının performans bileşeni ile Çameli’de dokumacılık yapan kadınların dokumacılığa bakış açısı en az düzeyde uyumlu bir tablo çizmektedir denilebilir. Zira Çameli hem şehirlerarası ana yolu üzerinde bir uğrak noktası değildir hem de turistlerin Çameli’ye gelmesi için daha somut gerekçelerinin oluşturulması gerekir. Aslında lokasyon olarak Fethiye ile komşudur ancak Çameli’yi Fethiye ile ayıran yüksek sıradağlar, Çameli’nin hem Denizli hem de Fethiye ile aktif bağlantı noktalarını ya güçlendirmektedir ya da engellemektedir de denilebilir.

Bütün bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde genel anlamda Çameli dokumacılığının Goffman’ın dramaturji kuramının ön bölge, sahne arkası, birlikte eylem, benliğin sunumu ve performans bileşenleri ile somut olarak anlaşılacağı açıkça ortaya çıkmaktadır. Ancak Goffman’ın dramaturji kuramının söz konusu bileşenleri hiyerarşik olarak sıralanacak olursa, Çameli’de dokuma yapan kadınların dokumacılığa bakış açısının, Goffman’ın dramaturji kuramının ön bölge, sahna arkası, birlikte eylem bileşenleri ile ikinci düzeyde ise benliğin sunumu ile en somut şekilde anlaşılacağına öne sürmek mümkündür. Buna karşın Çameli’de dokumacılık yapan kadınların dokumacılığa bakış açılarının Goffman’ın dramaturji kuramının performans bileşeni ya çok az olarak anlaşılacağı ya da anlaşılacağı görülmektedir. Bu durum, Goffman’ın dramaturji kuramının performans bileşenin Çameli’de geçerli olmamasına ilişkin bir sonuç, aynı zamanda aslında genel anlamda Türk toplum yapısı özel anlamda ise Çameli’nin kendine özgü ayrıksı bir gerçekliği olarak yorumlanabilir. Bu, Çameli’de dokumacılık yapan kadınların dokumacılığa bakış açısının, büyük ölçüde dokudukları kilimleri satın almaya istekli turist performansına bağlı olduğunu ancak bu durumun henüz gerçekleşmediği anlamına gelir.

KAYNAKÇA

Çameli Belediyesi, <https://www.cameli.bel.tr/index.html>

Aslantürk, Z. & Amman, T. (1999). *Sosyoloji-Kavramlar/Kuramlar/Süreçler/Teoriler*, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Aslantürk, Z. & Aslantürk, H. (2010). *Uygulamalı Sosyal Araştırma*, İstanbul, Çamlıca Yayınları.

Baş, T. ve Akturan, U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Kitabevi.

Berelson, B. (1952). *Content Analysis In Communication Research*, New York: Free Press.

Beverly, J. (2008). Testimonio, Subalternity, And Narrative Authority, *The Strategies Of Qualitative Inquiry*, (Eds. N. K. Denzin & Y. S. Lincoln), California: Sage Publications, 257-270.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi, Teknik Ve Örnek Çalışmalar*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Calhoun, C. Et.al. (2007). *Classical Sociological Theory*, United Kingdom: Blackwell Publishing.

Coser, L. A. (2008). *Sosyolojik Düşüncenin Ustaları: Tarihsel Ve Toplumsal Bağlımlarında Fikirler*, (Çev. Himmet Hülür ve diğ.), Ankara, De ki Basım Yayım.

Denzin, N. K. (2005). The Practises And Politics Of Interpretation, *Handbook Of Qualitative Research*. (Eds. N. K. Denzin), California: Sage Publications, 897-922.

Ellis, C. & Bouchner A. (2005). Autoethnography, Personal Narrative, Reflexivity: Researcher As Sbuject, (Eds. N. K. Denzin), *Handbook Of Qualitative Research*, California: Sage Publications. 773-768.

Fairlough, N. (2005), Critical Discourse Analysis İn Transdisciplinary Research, (Ed. N. Fairlough), *New Agenda in (Critical) Discourse Analysis: Theory, Methodology and Interdisciplinarity*, USA, John Benjamins Publishing Company, 53-70.

Gergen, M. M. & Gergen K. J. (2005). Qualitative İnquiry: Tensions And Transformations, (Eds. N. K. Denzin) *Handbook Of Qualitative Research*, California, Sage Publications. 1025-1046.

Gubrium, J. F. (1988). *Analyzing Field Reality*, Newbury: Sage Publications.

Hammersly, M. (1997). On The Foundations Of Critical Discourse Analysis, *Language And Communication*, 17/3, 237-248.

Heath, C. (2004). Analysing Face To Face Interaction: Video, The Visual And Material, (Eds. D. Silverman), *Introducing Qualitative Research, Qualitative Research: Theory, Method And Practice*, London: Sage Publications, 266-282.

Hollway, W. (2000). *Doing Qualitative Research Differently: Free Association, Narrative And The Interview Method*, Great Britain: Sage.

Hülür, A. B. (2017). Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu (Kitap Eleştirisi), *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 158-165.

Mayring, P. (2011). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*. (Çev. A. Gümüş & M. S. Durgun,), Ankara: Bilgesu.

Miller, G. (1997). *Context And Method In Qualitative Research*, California: Sage Publications.

Poloma, M. M. (1993). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, (Çev. H. Erbaş), Ankara: Gündoğan Yayınları.

Prus, R. C. (1996). *Symbolic Interaction And Ethnographic Research*, Albany: State University of New York Press.

Ritzer, G. (2012). *Modern Sosyoloji Kuramları*, (Çev. Hülür H.), Ankara: De Ki Basım Yayım.

Sağlam, B. E. (2018). *Sosyolojide Temel Teoriler ve Düşünceler*, (Ed. Burcu Sağlam ve diğ.) Sosyoloji, Ankara: Siyasal Kitabevi, 41-98.

Scheff, T. J. (2005). Looking-Glass Self: Goffman As Symbolic Interactionist, *Symbolic Interaction*, 28(2), 147-166.

Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). *İçerik Analizi Ve Uygulama Örnekleri*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Torrance, H. (2008). Building Confidence in Qualitative Research: Engaging The Demands Of Policy, *Qualitative Inquiry And The Politics Of Evidence, United States Of America*, (Eds. N. K. Denzin & M. D. Giardina), Left Coast Press. 55-79.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Youtube Link: <https://www.youtube.com/watch?v=G-OG4tBNqVo>